

Briselē, 2025. gada 24. aprīlī
(OR. en)

8235/25
ADD 1

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
CH
IS
NO
LI

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 23. aprīlis

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: COM(2025) 185 final

Temats: PIELIKUMS
dokumentam
Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei,
Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai
2025.gada ziņojums par stāvokli Šengenas zonā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 185 final.

Pielikumā: COM(2025) 185 final

Briselē, 23.4.2025.
COM(2025) 185 final

ANNEX 1

PIELIKUMS

dokumentam

**Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas
Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai**

2025.gada ziņojums par stāvokli Šengenas zonā

1. PIELIKUMS

Šengenas sistēmas īstenošana. Horizontāls un konkrētām valstīm paredzēts pārskats par Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības darbībām, arī situāciju pie iekšējām robežām.

Šengena ir pasaulē lielākā brīvības, drošības un tiesiskuma telpa bez iekšējām robežām. No tās labumu gūst vairāk nekā 450 miljoni ES pilsoņu, kā arī trešo valstu valstspiederīgie, kas dzīvo ES vai apmeklē ES kā tūristi, studenti vai darījumdarbības nolūkos. Pēdējo četrus desmitgažu laikā Šengena ir nodrošinājusi šo brīvību un drošību, pateicoties stabilai sistēmai, kas ir tās ikdienas darba pamatā. Šengenas sistēma nosaka saskaņotus augsta standarta ieceļošanas noteikumus, nodrošina stingru un efektīvu ārējo robežu pārvaldību un veicina efektīvu sadarbību tiesībaizsardzības un imigrācijas jautājumos. Sistēma nedarbojas izolēti; tās pamatā ir pārvaldības sistēma, kurā par prioritāti noteikta Šengenas noteikumu efektīva īstenošana un koordinēta atbildes reakcija.

Nemot vērā iepriekš minēto, **Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānismam** ir būtiska nozīme, lai veicinātu apstākļus labi funkcionējošai zonai bez kontroles pie iekšējām robežām. Izmantojot šo vienādranga mehānismu, valstu ekspertu grupas, ko koordinē Komisija un atbalsta novērotāji no ES aģentūrām un struktūrām, veic izvērtējumus par katru Šengenas valsti, lai apzinātu trūkumus un nodrošinātu to ātru novēršanu, tādējādi novēršot jebkādu plašāku ietekmi, kas varētu apdraudēt Šengenas zonas integritāti un stabilitāti. Mehānisms ir arī instruments, ko izmanto, lai novērtētu jauno valstu gatavību piemērot visus Šengenas noteikumus ar galīgo mērķi atcelt kontroli pie iekšējām robežām kā daļu no pievienošanās Šengenas zonai procesa.

Komisija un Šengenas valstis 2024. gadā ar spēcīgu ES aģentūru un struktūru atbalstu turpināja gūt progresu **trešās paaudzes Šengenas izvērtējumu veikšanā**. Jaunās Šengenas izvērtēšanas regulas piemērošana ir būtiski vienkāršojusi un samazinājusi administratīvo slogu (jaunajos Šengenas valstu ziņojumos tika iekļauts sešreiz mazāk ziņojumu, kā rezultātā tika sniegts mazāk ieteikumu), izmantojot stratēģiskāku pieeju un racionalizēšanu, kā arī nodrošinot lielāku pārredzamību attiecībā uz rezultātiem. To atbalstīja arī valstu koordinātoru pastiprināta iesaiste. Turklāt tika izstrādāta visaptveroša mācību stratēģija, lai izveidotu vienotu Šengenas izvērtēšanas apmācības sistēmu. Komisija turpinās konsolidēt šo jauno pieeju ar īsākiem ziņojumiem un mazāku ieteikumu skaitu, vienlaikus koncentrējoties uz vissvarīgāko strukturālo reformu plašāku īstenošanu.

Šengenas izvērtējumi tika veikti 2024. gadā Čehijā, Horvātijā, Polijā, Slovākijā un Ungārijā, īpaši izgaismojot situāciju pie ES austrumu robežām. Šajos izvērtējumos tika uzsvērtas problēmas, kas izriet no pašreizējās ģeopolitiskās vides, arī Krievijas hibrīddraudī, kuri būtiski ietekmē Šengenas zonas iekšējo drošību. Kopumā izvērtējumos atklājās, ka šīs valstis efektīvi piedalās Šengenas arhitektūras darbībā un īsteno paredzētos noteikumus. Tomēr, ņemot vērā mainīgās drošības problēmas, ir vajadzīga lielāka sagatavotība. Lai gan kopīga problēma bija nodrošināt pamattiesību pilnīgu ievērošanu pie robežas, Ungārijas izvērtējumā tika atklāti

nopietni pamattiesību ievērošanas trūkumi robežu un atgriešanas procedūru laikā. Izvērtējumi tika veikti arī Dānijas, Norvēģijas un Zviedrijas konsulātos saistībā ar to 2022. gada Šengenas izvērtējumiem par vīzu politiku, palīdzot izskatīt uzkrājušos izvērtējumus, kuru izskatīšana tika atlikta Covid-19 pandēmijas dēļ. Turklāt viens nepaziņots apmeklējums notika Mumbajā, Indijā, saistībā ar to, kā Vācijas, Polijas un Spānijas konsulāti piemēro kopējo vīzu politiku.

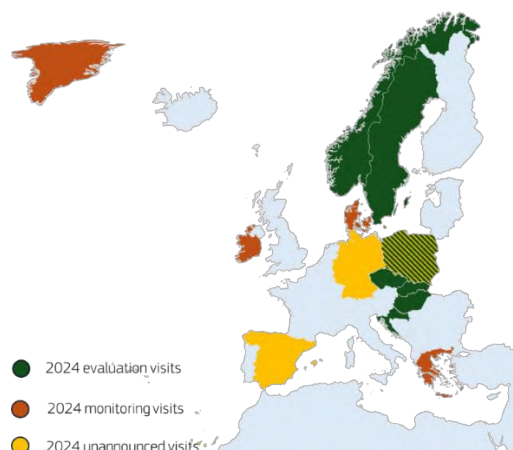
Izvērtēšanas darbību ietvaros īpaša uzmanība tika pievērsta arī **situācijai pie iekšējām robežām**. Lai gan izvērtēšanas apmeklējumu laikā neviena no izvērtētajām Šengenas valstīm nebija atjaunojusi kontroli pie savām iekšējām robežām, šāda kontrole ietekmēja dažas no izvērtētajām valstīm (t. i., Horvātiju, Poliju, Ungāriju, Slovākiju un Čehiju), jo kaimiņvalstis šādu kontroli bija atjaunojušas. Šengenas koordinators arī uzsvēra šo svarīgo problēmu regulārās divpusējās un daudzpusējās sanāksmēs ar Šengenas valstu pārstāvjiem. Šā strukturētā dialoga ietvaros notika 15 sanāksmes starp valstīm, kuras bija atjaunojušas iekšējo robežkontroli, un valstīm, uz kurām šāda kontrole attiecas. Šīs sarunas atkārtoti apstiprināja kontroles pie iekšējām robežām mērķtiecīgo raksturu un sniedza iespējas vēl vairāk stiprināt pārrobežu sadarbību, ņemot vērā uzlabotos instrumentus, kas ieviesti ar Šengenas Robežu kodeksu, kurš stājās spēkā pagājušajā gadā.

Pastiprināto **uzraudzības** centienu ietvaros saskaņā ar Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānismu Grieķijā (ņemot vērā 2021. gadā konstatētos nopietnos trūkumus), Īrijā (pašreiz notiekošās pirmreizējās Šengenas izvērtēšanas ietvaros) un Dānijā tika veikti atkārtoti un pārbaudes apmeklējumi. Visu uzraudzības darbību rezultāti tika iekļauti **2024. gada Šengenas rezultātu pārskatā**, kas Šengenas valstīm tika iesniegts decembra Šengenas padomes sanāksmē.

2024. gads bija arī gads, kurā jāīsteno viena no galvenajām stratēģiskajām prioritātēm, ko noteikusi Eiropadome, proti, **tematiskā izvērtēšana par efektīvāku atgriešanu**. Ziņojuma pieņemšana 2024. gada decembrī pavēra ceļu konkrētiem atgriešanas sistēmu uzlabojumiem, apzinot tos atgriešanas procesa trūkumus, kas ierobežo sistēmas efektivitāti, kā arī dažu Šengenas valstu īstenoto paraugpraksi, kas sniedz risinājumus kopīgām problēmām. Tematiskās izvērtēšanas rezultāti ir ņemti vērā arī Komisijas priekšlikumā par jaunu tiesisko regulējumu atgriešanas jomā, kas pieņemts 2025. gada 11. martā, un nodrošina rīcības ceļvedi līdz brīdim, kad stāsies spēkā jaunie noteikumi.

Raugoties uz priekšu šajā svarīgajā gadā, kad mēs atzīmējam Šengenas nolīguma, kas ir viens no galvenajiem ES integrācijas sasniegumiem, 40. gadadienu, Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisms joprojām ir centrāls elements uz vietas veiktajā darbā, lai īstenotu Šengenas arhitektūru. Lai atspoguļotu jauno tiesisko regulējumu, tiks atjaunināta izvērtējuma anketa, un Komisija pastiprinās stratēģisko fokusu, (ciešā sadarbībā ar valstu koordinatoriem) precizējot izvērtēšanas tvērumu, lai par prioritārām noteiktu jomas ar vislielāko ietekmi. Tas savukārt jāpapildina ar stingrāku politisko pārraudzību, jo pastāvīgie trūkumi Šengenas noteikumu īstenošanā joprojām apdraud tās pienācīgu darbību. Lai steidzami novērstu šos trūkumus, ir vajadzīgi konkrēti korektīvi pasākumi.

1. Izvērtēšanas un uzraudzības darbības 2024. gadā

Izvērtēšanas darbības 2024. gadā¹

Pagājušajā gadā eksperti gan no Komisijas, gan Šengenas valstīm, kurus atbalstīja novērotāji no ES aģentūrām, birojiem un struktūrām², īstenoja **Šengenas izvērtējumu 2024. gada programmu**. Vērtētās valstis bija Čehija, Horvātija, Polija, Slovākija un Ungārija. Pēc šiem izvērtējumiem Komisija pieņēma **Šengenas valstu ziņojumus** par Horvātiju³ un Poliju⁴, kā arī izvērtējuma ziņojumu par Ungārijā konstatētajiem nopietnajiem trūkumiem. Tika pabeigti arī Dānijas, Norvēģijas un Zviedrijas izvērtējumi (kas bija atlikti Covid-19 pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ).

Nemot vērā reģionālo dinamiku, kas ietekmē šīs valstis, jo īpaši tās, kuras pakļautas Krievijas hibrīddraudiem, un to, ka Baltkrievija migrāciju izmanto kā ieroci, lielo migrācijas spiedienu un pārrobežu noziedzību, īpaša uzmanība tika pievērsta šādām prioritātēm:

- stabila valsts Šengenas pārvaldība kā priekšnoteikums, lai Šengenas valstis varētu efektīvi piedalīties Šengenas sistēmā un to pilnībā īstenot, izmantojot efektīvas politiskās un administratīvās spējas;
- pastiprinātas robežu pārvaldības spējas, lai efektīvi kontrolētu ārējās robežas gan parastos apstākļos, gan krīžu laikā, arī laba ārkārtas situāciju plānošana, pilnībā ievērojot pamattiesības, saskaņā ar Eiropas integrēto robežu pārvaldību;

¹ Pārskatu par 2024. gada izvērtēšanas darbībām sk.: [Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisms – Eiropas Komisija](#).

² Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*Frontex*); Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs (EDAU); Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*); Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai (Europol) un Eiropas Savienības Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā (*eu-LISA*).

³ Šengenas izvērtējums par Horvātiju – kopsavilkums un ieteikumi pieejami: [Šengenas izvērtējums par Horvātiju](#).

⁴ Šengenas izvērtējums par Poliju – kopsavilkums un ieteikumi pieejami: [Šengenas izvērtējums par Poliju](#).

- mērķim atbilstošas drošības iniciatīvas ar kaimiņos esošajām Šengenas valstīm, pieņemot visaptverošu visa maršruta pieeju, kurā uzsvērtā aktīva sadarbība starp policijas spēkiem un netraucēta informācijas apmaiņa;
- stingras trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas nosacījumu pārbaudes vīzu procedūru ietvaros un efektīvu procesu īstenošana, lai atgrieztu personas, kurām nav atļauts palikt Šengenas zonā;
- lielapjoma IT sistēmu izmantošana, lai atbalstītu katru Šengenas procesa posmu, nodrošinot, ka to uzlabotās funkcijas sniedz taustāmus rezultātus drošības stiprināšanā, ārējo robežu pārvaldībā un informācijas apmaiņas veicināšanā, vienlaikus ievērojot datu aizsardzības prasības.

2024. gada valstu izvērtējumu galvenie secinājumi

Kopumā 2024. gada valstu izvērtējumos tika uzsvērtā Šengenas arhitektūras pieaugošā nozīme to galveno problēmu risināšanā, ar kurām saskaras Šengenas valstis un ES, ieskaitot lielāku spiedienu pie ārējām robežām, iekšējās drošības pārvaldība, ņemot vērā mainīgos apdraudējumus, un procesu racionalizēšana visās jomās. Tas bija īpaši labi redzams izvērtētajās valstīs, jo īpaši valstīs pie ES austrumu robežas, kurām ir līdzīga reģionālā dinamika.

Lai gan dažas no izvērtētajām valstīm ir guvušas ievērojamus panākumus Šengenas noteikumu īstenošanā, piemēram, attiecībā uz pastiprinātu sauszemes robežu uzraudzību un aktīvāku policijas sadarbību, citas joprojām saskaras ar problēmām, cenšoties pilnībā ievērot Šengenas augstos standartus. Neaizsargātību bieži vien rada nepietiekami specializēti resursi, neatbilstība starp stratēģiskajām un operatīvajām prioritātēm un esošo tehnisko un juridisko instrumentu nepietiekama izmantošana, lai identificētu un novērstu strauji mainīgos pārrobežu drošības apdraudējumus.

2024. gada izvērtējumos vēlreiz uzsvērts, ka politiskā, stratēģiskā un operatīvā līmenī par prioritāti ir jānosaka Šengenas politika, procesi un instrumenti, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu uz vietas, tādējādi sekmējot labi funkcionējošu Šengenas zonu.

2024. gada februārī Komisija **bez iepriekšēja brīdinājuma apmeklēja** Vācijas, Polijas un Spānijas konsulātus Mumbajā, Indijā, lai novērtētu kopējo vīzu politiku. Mērķis bija novērtēt iespējamās vājās vietas šajā svarīgajā ieceļošanas centrā pirms Šengenas zonas, kas ir viena no vietām, kur izsniedz visvairāk īstermiņa vīzu un kas saskaras ar arvien lielāku pieprasījumu. Izvērtējums ļāva novērtēt dažas no sūdzībām, ko Komisija regulāri saņem par pārmērīgi ilgu gaidīšanas laiku, lai gūtu iespēju ierasties uz apmeklējumu, kas cita starpā var izraisīt vīzu izdevīgāku iegādi. Šajā kontekstā izvērtēšanas grupa izvērtēja gan sadarbību ar ārpakalpojumu sniedzējiem, gan konkrētām valstīm specifiskus jautājumus (piemēram, Vācija, operāciju centralizācija Mumbajā). Nepaziņotajā izvērtējumā tika secināts, ka trīs Šengenas valstis to attiecīgajos konsulātos nav pieļāvušas būtiskus trūkumus vīzu prasību piemērošanā un ka

lēmumi par vīzu pieteikumiem kopumā ir labi pamatoti. Starp atkārtoti konstatētajām problēmām, kam joprojām jāpievērš uzmanība, un uzlabojumiem ir sadarbība ar ārpalpojumu sniedzējiem un tādu IT sistēmu izmantošana, kas atbalsta vīzu procedūras.

Uzraudzības pasākumi 2024. gadā

Pastāvīga uzraudzība ir pārvaldības centienu pamatā, lai apzinātu problēmas un reaģētu, nodrošinot reālus, izmērāmus rezultātus. Tāpēc Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma panākumi un līdz ar to arī pašas Šengenas stabilitāte ir atkarīga no ieteikto korektīvo pasākumu efektīvas īstenošanas. Pasākumi ir pielāgoti katras Šengenas valsts konkrētajai situācijai, un tie ir paredzēti, lai uzlabotu Šengenas noteikumu piemērošanu un nodrošinātu, ka visas dalībvalstis sniedz pozitīvu ieguldījumu kolektīvajā brīvībā un drošībā.

Centoties stiprināt Šengenas izvērtējumu uzraudzības dimensiju, Komisija ir pastiprinājusi Šengenas valstu iesniegto **ziņojumu par turpmākiem pasākumiem** rūpīgu pārbaudi, lai nekavējoties konstatētu jebkādas trūkumus un īstenošanas kavējumus. Lai gan Šengenas rezultātu pārskats ir padarījis Šengenas valstu ziņojumus konsekventākus un regulārākus, ziņojumi par turpmākiem pasākumiem joprojām ir jāiesniedz laikus. 2024. gadā septiņas Šengenas valstis novēloti iesniedza ziņojumus par turpmākiem pasākumiem. Centieni ir jākoncentrē arī uz ziņošanas kvalitātes uzlabošanu, lai nodrošinātu sniegtās informācijas atbilstību. Tas ļaus Komisijai efektīvi pildīt savu uzraudzības lomu un nodrošināt jēgpilnu viedokļu apmaiņu, kas ļaus rast reālus risinājumus, vienlaikus nosakot gan progresu, gan atlikušās nepilnības.

Pastiprināto uzraudzības centienu ietvaros Komisija veica mērķtiecīgus uzraudzības apmeklējumus, arī vienu atkārtotu apmeklējumu, lai novērtētu iepriekš konstatētos nopietnos trūkumus, un trīs pārbaudes apmeklējumus, lai izvērtētu progresu rīcības plānu īstenošanā.

Atkārtots apmeklējums 2024. gadā

- **Grieķija** (2024. gada novembris). Ņemot vērā 2021. gadā konstatētos nopietnos trūkumus attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanas procesiem un aizsardzības pasākumiem, kuriem nav likumīgu tiesību uzturēties, apmeklējuma mērķis bija novērtēt korektīvo pasākumu īstenošanu. Ņemot vērā Grieķijas panākto ierobežoto progresu, izvērtēšanas grupa secināja, ka nopietnie trūkumi joprojām pastāv.

Pārbaudes apmeklējumi 2024. gadā

- **Grieķija** – ārējo robežu pārvaldība (2024. gada septembris). Šā apmeklējuma iemesls bija ierobežotais progress, par ko Grieķija ziņoja pēc izvērtēšanas 2021. gadā. Apmeklējuma laikā tika konstatēts mazs progress stratēģiskajā līmenī un pie sauszemes robežām, kur steidzami jāveic korektīvi pasākumi.
- **Dānija** – ārējo robežu pārvaldība (2024. gada decembris). Mērķis bija novērtēt Dānijas iestāžu ziņotās norises vispārējās robežu pārvaldības un koordinācijas stiprināšanā. Apmeklējuma laikā tika gūts apstiprinājums, ka ir veikti ievērojami uzlabojumi; tomēr ir

vajadzīgi turpmāki centieni, lai paātrinātu pastiprinātās robežu pārvaldības struktūras pilnīgu īstenošanu, ko atbalsta visaptveroša cilvēkresursu stratēģija ar pietiekamu personāla skaitu un pienācīgu apmācību.

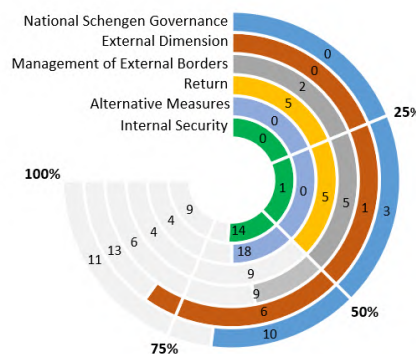
- **Īrija** – iekšējā drošība kā turpinājums notiekošajai pirmreizējai izvērtēšanai (2024. gada novembris). Apmeklējumā laikā tika gūts apstiprinājums, ka ir panākts ievērojams progress ES iekšējās drošības uzlabošanā, ieviešot Šengenas Informācijas sistēmu, tostarp jaunās funkcijas; tomēr uzlabojumi policijas sadarbībā joprojām bija ierobežoti. Ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai virzītu uz priekšu darbu saistībā ar pirmreizējo Šengenas izvērtējumu, kam nāktu par labu spēcīgāka Šengenas pārvaldība, lai nodrošinātu korektīvo pasākumu ātru īstenošanu.

Pašlaik trīs Šengenas valstīm joprojām ir nopietni trūkumi Šengenas noteikumu īstenošanā⁵. Šengenas koordinators cieši sadarbojas ar attiecīgajām valstu iestādēm, un Komisijas dienesti aktīvi uzrauga situāciju.

Ņemot vērā dalībvalstu iesniegto turpmāko ziņojumu jaunākos novērtējumus, **Komisija** saskaņā ar Šengenas izvērtēšanas regulas 21. panta 3. punktu **ar šo slēdz** Lihtenšteinas rīcības plānus⁶ Šengenas Informācijas sistēmas⁷ un policijas sadarbības⁸ jomā un Slovēnijas⁹ rīcības plānu saistībā ar datu aizsardzības prasību ievērošanu Šengenas arhitektūras īstenošanā. Ņemot vērā 2024. gadā veikto izvērtēšanas darbību rezultātus, Komisija ir **tehniski slēgusi** Polijas rīcības plānus, kuru īstenošana izvērtēšanas laikā vēl nebija pabeigta¹⁰.

2. 2024. gada Šengenas rezultātu pārskats

Šengenas padomes 2024. gada decembra sanāksmē Komisija Šengenas zonas ministriem iesniedza 2024. gada Šengenas rezultātu pārskatu. Rezultātu pārskatu papildināja pielāgotas stratēģiskās prioritātes, uzsverot panākto progresu un vienlaikus mudinot pielikt lielākas pūles galvenajās jomās.

2024. gada Šengenas rezultātu pārskats (apkopojums): vispārējais īstenošanas stāvoklis konkrētās jomās

⁵ Grieķija, Francija un Ungārija.

⁶ Rīcības plāni, kas vēl nebija slēgti pirms Čehijas, Ungārijas un Slovēnijas 2024. gada periodiskajiem izvērtējumiem, tiks slēgti, izmantojot Šengenas valstu ziņojumus, kas jāpieņem 2025. gadā.

⁷ Slēdzta 2024. gada 16. oktobrī.

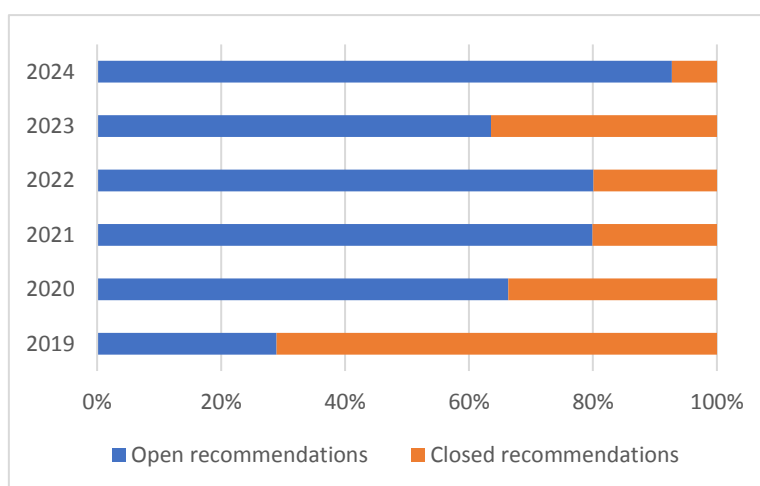
⁸ Slēdzta 2024. gada 1. novembrī.

⁹ Slēdzta 2024. gada 8. novembrī.

¹⁰ C(2024) 8110 final, 2024. gada 17. decembris.

2024. gadā veikto izvērtēšanas un uzraudzības darbību analīze atklāja progresu vairākās svarīgās jomās, un dažas Šengenas valstis ir panākušas strauju progresu savu attiecīgo rīcības plānu īstenošanā. Piemēram, attiecībā uz Šengenas vīzu politiku vairākas valstis ziņoja par horizontāliem uzlabojumiem, novēršot trūkumus ārpakalpojumu sniedzēju praksē. Jo īpaši Norvēģija un Zviedrija, neraugoties uz to, ka 2024. gadā tās tika izvērtētas vīzu jomā, ir guvušas ievērojamu progresu un tuvojas savu rīcības plānu īstenošanas pabeigšanai. Tāpat Kipra ir ieguldījusi ievērojamus centienus, lai īstenotu nepieciešamos korektīvos pasākumus, gūstot ievērojamus uzlabojumus atgriešanas procesā un saistībā ar Šengenas Informācijas sistēmu. Tajā pašā laikā Polijas un Ungārijas izvērtējumos, lai gan to rezultātā tika sniegti jauni ieteikumi, tika uzsvērts arī ievērojams progress iepriekšējā izvērtēšanas cikla korektīvo pasākumu īstenošanā.

Tomēr 2024. gada Šengenas rezultātu pārskats arī apstiprināja pēdējos gados novēroto pastāvīgo tendenci, proti, ieteikumu **īstenošanas nevienmērīgo tempu** valstu līmenī pēc Šengenas izvērtēšanas. Lai gan Šengenas rezultātu pārskats sniedz pārskatu par īstenošanas statusu konkrētā laikā¹¹, Šengenas valstīm, kas izvērtētas tajā pašā gadā, joprojām ir ievērojami atšķirīgs progressa līmenis, lai gan paredzams, ka tām būtu bijis jāsasniedz līdzīgu īstenošanas posmu. Piemēram, divas no Šengenas valstīm, kuras tiek izvērtētas 2025. gadā, ir gandrīz pilnībā īstenojušas visus ieteikumus, bet tā tas nav trešās valsts gadījumā.

Šengenas izvērtēšanas ieteikumu īstenošanas pašreizējais stāvoklis 2025. gada aprīlī.

Turklāt vairākās Šengenas valstīs vairākus gadus pēc izvērtēšanas joprojām pastāv ievērojams skaits **ilgstošu trūkumu**; daudzi no šiem trūkumiem ir saistīti ar Šengenas sistēmas galvenajiem aspektiem. Tas mazina Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma efektivitāti, pilnībā atbalstot Šengenas zonas darbību, drošību un integritāti. Tas savukārt rada

¹¹ Saskaņā ar Šengenas rezultātu apkopojuma metodiku 2024. gada Šengenas rezultātu apkopojumā nav iekļauti Čehijas, Ungārijas, Polijas un Slovākijas novērtējumi, jo valstu ziņojumi ar attiecīgajiem ieteikumiem pēc 2024. gada periodiskās izvērtēšanas vēl nebija pieņemti. Netika iekļauta arī Bulgārija un Rumānija, jo to pirmā periodiskā izvērtēšana notiks tikai 2025. gada otrajā pusē. Šengenas valstīm, kas izvērtētas 2023. gadā un 2024. gada sākumā (t. i., Horvātijai, Igaunijai, Latvijai, Lietuvai un Somijai), vēl nav bijusi iespēja iesniegt ne savus rīcības plānus, kas ietver plānotos veicamos korektīvos pasākumus, ne pirmos turpmākos ziņojumus, jo to termiņi vēl nav pienākuši.

kritisku neaizsargātību, kas varētu būtiski negatīvi ietekmēt Šengenas vispārējo darbību, ja tā netiks ātri novērsta.

Horizontāls elements, kam nepieciešama **steidzama korektīva rīcība**, attiecas uz tādu lielapjoma IT sistēmu īstenošanu, kas ir Šengenas arhitektūras pamatā, proti, neaizsargātību ar tālejošu ietekmi uz drošību robežu pārvaldībā, migrācijas un tiesībsardzības jomā. Tas tika konstatēts kā būtisks trūkums vismaz pusē izvērtēto valstu. Neraugoties uz uzlabotajām Šengenas Informācijas sistēmas funkcijām, kas izstrādātas, lai pastiprinātu drošību un racionalizētu procedūras, to potenciāls vēl aizvien nav pilnībā izmantots, jo Šengenas valstis neizmanto sistēmu atbilstoši vajadzīgajiem standartiem un sistēmas spējām. Piemēram, piecas valstis joprojām neizdod brīdinājumus par neaizsargātām personām, piemēram, bērniem, kas pakļauti nolaupīšanas riskam, savukārt viena valsts ir atbildīga par 75 % šādu brīdinājumu izdošanu. Tikai 16 valstis ir izveidojušas brīdinājumus par izmeklēšanas pārbaudēm, kas rada būtiskus sistēmas trūkumus – šīs pārbaudes ļauj iegūt informāciju par cilvēkiem vai saistītiem priekšmetiem, lai īstenotu kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem un novērstu draudus sabiedrības un valsts drošībai. Šīs nepilnības ietekmē Šengenas drošību kopumā.

Tajā pašā laikā Šengenas valstis nepietiekami ievada sistēmā būtiskos datus pat tad, kad šāda informācija ir viegli pieejama valsts līmenī. 2025. gada sākumā bija aptuveni 1,7 miljoni brīdinājumu par personām, no kuriem tikai aptuveni 900 000 (52 %) iekļāva fotogrāfijas un tikai aptuveni 600 000 (35 %) – pirkstu nospiedumus. Šīs nopietnās nepilnības būtiski kavē valstu spēju identificēt personas, jo īpaši tās, kas rada draudus drošībai. Turklāt dalībvalstīm dažkārt ir jāuzlabo vairākas datu aizsardzības prasības lielapjoma IT sistēmām, kā arī jāuzlabo šo prasību īstenošanas uzraudzība. Šo trūkumu novēršana ir ne tikai tehniska nepieciešamība, bet arī pamatprasība, lai aizsargātu Šengenas zonas integritāti un drošību.

Komisija aicina visas Šengenas valstis veikt rezultatīvus turpmākus pasākumus saistībā ar 2024. gada Šengenas rezultātu pārskata rezultātiem un aktīvi un atbilstoši sadarboties ar Šengenas koordinātoru. Ja ieteikumiem ir **finansiāla ietekme** uz Šengenas valstīm, Komisija aicina šīs valstis noteikt prioritātes to īstenošanai ES fondu valsts programmās¹². Lai gan ir pieejami ievērojami finanšu resursi, ES finansējums bieži vien netiek novirzīts tur, kur tas ir visvairāk vajadzīgs. Ir jāveido ciešāka saikne starp Šengenas izvērtēšanas ieteikumiem, neaizsargātības novērtējumiem un finansējumu saskaņā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu.

3. Šengenas tematiskie izvērtējumi 2024. gadam

Šengenas tematiskā izvērtēšana sniedz unikālu iespēju novērtēt Šengenas noteikumu īstenošanas stāvokli visās Šengenas valstīs konkrētā brīdī un salīdzināt to valstu praksi, kuras saskaras ar līdzīgām problēmām.

Tematiskā izvērtēšana par efektīvāku atgriešanu

¹² Integrētās robežu pārvaldības fonds – Robežu pārvaldības un vīzu instruments, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds un Iekšējās drošības fonds.

Pēdējā gada laikā Eiropadome arī aicināja apņēmīgi rīkoties visos līmeņos, lai veicinātu, **palielinātu un paātrinātu** atgriešanu no ES, izmantojot visus piemērojamus ES politikas virzienus, instrumentus un rīkus. Spēkā esošo atgriešanas tiesību aktu efektīvāka īstenošana apvienojumā ar turpmāku darbu pie kopīgas pieejas atgriešanai arī atbalsta ātrāku un efektīvāku Migrācijas un patvēruma pakta īstenošanu.

Reaģējot uz šo aicinājumu rīkoties, 2024. gadā tika veikta un pabeigta **Šengenas tematiskā izvērtēšana par efektīvāku atgriešanu**. Ziņojums tika pieņemts 2024. gada decembrī un ietver transversālu analīzi par pašreizējiem instrumentiem, kas var veicināt šā mērķa sasniegšanu, arī par Eiropas Robežu un krasta apsardzes regulu, Atgriešanas direktīvu, Šengenas Robežu kodeksu un Šengenas Informācijas sistēmu.

Izvērtēšanas grupā bija 15 eksperti no Šengenas zonas valstīm, divi Komisijas eksperti, viens novērotājs no *Frontex* un viens novērotājs no Pamattiesību aģentūras. Grupa visu 2024. gadu strādāja, lai veiktu rūpīgu analīzi, un apmeklēja Itāliju, Norvēģiju un Nīderlandi, lai izvērtētu praksi, ko tās specifikas dēļ nebija iespējams efektīvi novērtēt attālināti.

Izvērtējumā tika uzsvērtas atgriešanas procesu sarežģītība, kas attiecas uz dažādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, tostarp:

- personām, kas Šengenas zonā ieceļo likumīgi, bet pārsniedz uzturēšanās atļaujā noteikto laiku vai likumīgas uzturēšanās laiku (piemēram, valstspiederīgie no bezvīzu režīma valstīm);
- personām, kas ieceļo nelikumīgi un tiek aizturētas pie ārējām robežām; kā arī
- personām, kas aizturētas Šengenas valsts teritorijā nelikumīgas uzturēšanās dēļ pēc likumīgas vai nelikumīgas ieceļošanas.

Tādējādi efektīvi atgriešanas pasākumi ir vieni no ilgtspējīgākajiem instrumentiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpas aizsardzībai bez iekšējām robežām.

Ņemot vērā daudzās iesaistītās ieinteresētās personas, procesus un mehānismus, tematiskās Šengenas izvērtēšanas ziņojumā uzsvērts, cik svarīga ir atgriešana kā nozīmīga Eiropas integrētās robežu pārvaldības daļa. Lai to panāktu, izšķiroša nozīme ir efektīvai aģentūru sadarbībai valstu un Eiropas līmenī, kā arī pietiekamam sagatavotības līmenim un labākai informācijas apmaiņai. Tas ir nepieciešams gan efektīvai un uz informāciju balstītai lēmumu pieņemšanai, gan atgriešanas lēmumu izpildei. To visu var veicināt, izmantojot Šengenas Informācijas sistēmu. Ziņojumā ir apzinātas kopīgas problēmas, kas saistītas ar atgriešanas procesa galvenajiem posmiem, tajā skaitā tā sākšanu, trešo valstu valstspiederīgo identificēšanu, brīvprātīgu un piespiedu atgriešanu, kā arī sadarbības struktūrām un mehānismiem, kas atbalsta šos procesus.

Pamatojoties uz izvērtējuma ziņojumu, Padome pieņēma ieteikumus konstatēto kopīgo problēmu risināšanai¹³. Izvērtējuma ziņojumā ir arī apzināta dažu Šengenas valstu paraugprakse, kas var palīdzēt īstenot korektīvus pasākumus.

Tematiskās izvērtēšanas rezultāti tika izmantoti priekšlikumā par jaunu kopīgu pieeju atgriešanai, ar ko Komisija nāca klajā 2025. gada martā¹⁴. Tie veido ceļvedi valstu atgriešanas sistēmu uzlabošanai līdz brīdim, kad būs pilnībā ieviests jaunais tiesiskais regulējums.

Turpmāki pasākumi pēc tematiskās izvērtēšanas par Eiropas integrēto robežu pārvaldību (EIBM)

Integrēta robežu pārvaldība ir viens no galvenajiem ES mērķiem, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību 77. panta 2. punkta d) apakšpunktā. Tās mērķis ir atvieglot robežšķērsošanu un nodrošināt vienotu augsta līmeņa robežkontroli pie ES ārējām robežām, tādējādi veicinot ES iekšējo drošību un efektīvu migrācijas pārvaldību, vienlaikus ievērojot pamattiesības. Tā ir balstīta uz četru pakāpju piekļuves kontroles modeli, aptver pasākumus trešās valstīs, piemēram, tos, kas tiek īstenoti atbilstīgi kopējai vīzu politikai, pasākumus ar kaimiņos esošām trešām valstīm, robežkontroles pasākumus pie ārējās robežas, riska analīzi, pasākumus Šengenas zonā un atgriešanas pasākumus.

2019.–2020. gadā tika veikts Šengenas valstu integrētās robežu pārvaldības valsts stratēģiju tematiskā izvērtēšana. Pēc tematiskās izvērtēšanas Padome pieņēma lēmumu, kurā izklāsta ieteikumu par to trūkumu novēršanu, kas konstatēti 2019.–2020. gada tematiskajā izvērtēšanā par dalībvalstu stratēģijām integrētai robežu pārvaldībai¹⁵. Ieteikumā tika noteikti vissvarīgākie aspekti, kas valstīm jāņem vērā, pārskatot savas valsts stratēģijas.

2024. gada otrajā pusē Komisijas un Šengenas valstu eksperti¹⁶ kopā ar novērotāju no *Frontex* – Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras – izskatīja līdz šim panākto progresu. Viņi aplūkoja, cik lielā mērā pārskatītās valstu stratēģijas bija saskaņotas ar ES politikas prioritātēm, galveno uzmanību pievēršot pārvaldības mehānismiem, resursu plānošanai un stratēģiskajiem mērķiem. Izmantojot 140 rādītājus, izvērtējumā tika novērtēts, cik lielā mērā ir īstenoti iepriekšējā izvērtējuma ieteikumi, un tika apzinātas jomas, kurām vēl jāpievērš papildu uzmanība.

Šī visaptverošā analīze ir svarīgs instruments, lai uzlabotu Šengenas pārvaldības saskaņotību un operatīvo efektivitāti un stiprinātu Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanu gan ES, gan valstu līmenī.

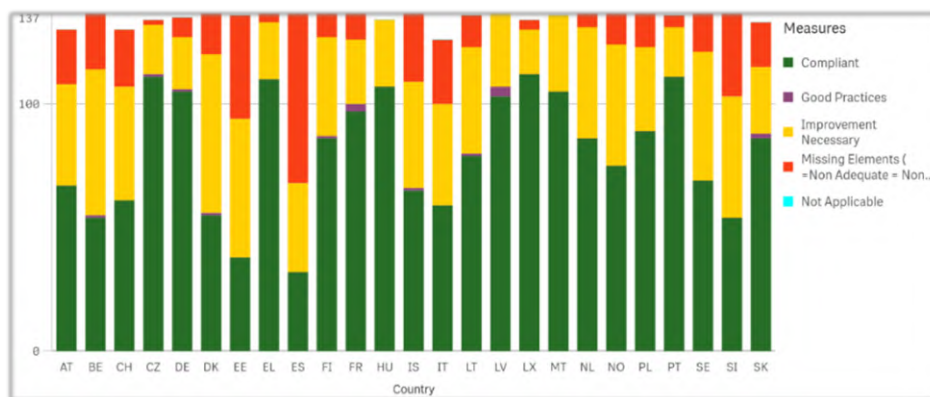
---

¹³ Padomes Īstenošanas lēmums (2025. gada 6. marts), kurā izklāstīti ieteikumi par apzinātajām kopīgajām jomām, kurās vajadzīgi uzlabojumi, kas izriet no 2024. gada tematiskā Šengenas izvērtējuma “Valstu nepilnību novēršana: ceļā uz efektīvu ES atgriešanas sistēmu ar kopīgiem inovatīviem risinājumiem”.

¹⁴ Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido kopīgu sistēmu to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanai, kuri Savienībā uzturas nelikumīgi, un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/115/EK, Padomes Direktīvu 2001/40/EK un Padomes Lēmumu 2004/191/EK (COM(2025) 101 final).

¹⁵ Padomes 2021. gada 8. marta dokuments 6755/21.

¹⁶ Beļģija, Francija, Grieķija, Itālija, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Ungārija un Vācija, kuras vadīja Norvēģija.

Novērtējuma rezultāti

Rezultāti liecina par ievērojamiem uzlabojumiem – tā ir zīme, ka valstis ir apņēmības pilnas panākt progresu saskaņā ar Eiropas daudzgadu stratēģiskās politikas ciklu. Galvenie uzlabojumi kopš 2019.–2020. gada izvērtējuma ir stingrāki pārvaldības mehānismi gan valstu, gan ES līmenī, saskaņotāka, uz risku balstīta pieeja robežkontrolei un labāka finanšu resursu stratēģiskā plānošana. Jo īpaši atgriešanas komponents ir kļuvis par valstu stratēģiju centrālo elementu, stiprinot integrēto pieeju, integrējot arī migrācijas pārvaldību, lai gan joprojām ir nepieciešama turpmāka saskaņošana. Vēl viens nozīmīgs solis uz priekšu ir pastiprināts uzsvars uz iekšējo drošību, kas tagad ir viens no galvenajiem pīlāriem integrētai robežu pārvaldībai visās Šengenas valstīs.

Tomēr joprojām pastāv nepilnības. Valstu stratēģijas bieži vien nav saskaņotas ar spēju plānošanu, jo īpaši attiecībā uz cilvēkresursiem, apmācību un investīcijām infrastruktūrā un aprīkojumā. Turklāt aģentūru sadarbība joprojām ir sadrumstalota, kas ierobežo pārvaldības struktūru efektivitāti. Šie pastāvīgie trūkumi, kas jau konstatēti iepriekšējā novērtējumā, liecina, ka ir vajadzīga turpmāka integrācija un stratēģiskā koordinācija, lai nodrošinātu patiesi vienotu un noturīgu Eiropas integrētās robežu pārvaldības sistēmu.

Turpmāki pasākumi pēc tematiskās izvērtēšanas par narkotiku tirdzniecību Šengenas zonā

Nemot vērā, ka Eiropas Savienībā ir ievērojami palielinājies nelegālas narkotiku tirdzniecības gadījumu skaits, par ko liecina rekordliels kokaīna konfiskācijas gadījumu skaits¹⁷, no 2023. gada februāra līdz novembrim tika veikta tematiska izvērtēšana, lai apzinātu paraugpraksi attiecībā uz valstu spējām apkarot narkotiku tirdzniecību uz ES. Tā rezultātā Padome 2024. gada martā pieņēma Īstenošanas lēmumu¹⁸, kurā izklāsta ieteikumu 2023. gada tematiskajā Šengenas izvērtēšanā apzinātās paraugprakses īstenošanai.

¹⁷ Ceturtais visaptverošais pārskats par nelikumīgu narkotisko vielu tirgiem Eiropas Savienībā, ko veica Eiropols un Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (EMCDDA no 2024. gada jūlija ir pārdēvēts par Eiropas Savienības Narkotiku aģentūru (EUDA)).

¹⁸ Padomes Īstenošanas lēmums (2024. gada 5. marts), kurā izklāsta ieteikumu par to, kā īstenot paraugpraksi, kura apzināta 2023. gada tematiskajā Šengenas izvērtēšanā par dalībvalstu spējām policijas sadarbības, ārējo robežu aizsardzības un IT sistēmu pārvaldības jomā apkarot narkotiku tirdzniecību uz Savienību.

Tā kā šīs tematiskās Šengenas izvērtēšanas galvenais mērķis bija apzināt paraugpraksi, Šengenas valstis tika mudinātas novērtēt pievienoto vērtību un iespējamību iekļaut šo praksi savās valsts sistēmās, attiecīgā gadījumā apspriežoties ar valstīm, kas to jau ir īstenojušas.

No izvērtētajām 27 dalībvalstīm un asociētajām valstīm visas valstis, izņemot vienu, iesniedza Komisijai un Padomei rīcības plānus. Komisija saņēma rīcības plānus no šādām valstīm: Austrija, Beļģija, Čehija, Dānija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Islande, Itālija, Latvija, Lietuva, Lihtenšteina, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Šveice, Ungārija, Vācija un Zviedrija.

Komisija 2024. gadā pārskatīja¹⁹ rīcības plānus, kas iesniegti, lai pārbaudītu, kā tiek īstenots Padomes ieteikums, kurā valstīm prasīts analizēt un apsvērt tematiskās izvērtēšanas laikā apzinātās paraugprakses īstenošanu to attiecīgajās valsts sistēmās.

Pamatojoties uz iesniegtajiem rīcības plāniem, dalībvalstis, kuras plāno īstenot vai jau ir īstenojušas vislielāko skaitu paraugprakses piemēru, ir Austrija, Beļģija, Čehija, Dānija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Malta un Nīderlande. Turklāt paraugprakse nelikumīgu narkotisko vielu plūsmu kartēšanā liecina par visaugstāko kopējo īstenošanas līmeni, kas apstiprina spēcīgu kolektīvo apņemšanos un ievērojamu progresu nelikumīgu narkotisko vielu plūsmu uz Šengenas zonu apzināšanā. Turpretī paraugprakse šķēršļu radīšanai un loģistikas centru noturības palielināšanai liecina par ļoti zemu vispārējo īstenošanas līmeni, uzsverot ievērojamās problēmas, kas var rasties resursu ierobežojumu, operatīvās sarežģītības un atšķirīgu valstu prioritāšu dēļ. Būtiska progresa trūkums šajā jomā ir īpaši satraucošs, ņemot vērā loģistikas centru stratēģisko nozīmi, jo tie ir būtiski neaizsargātības punkti cīņā pret narkotiku tirdzniecību. Lai risinātu šīs problēmas, būs vajadzīga lielāka koordinācija, mērķtiecīgs finansējums un lielāks tehniskais atbalsts valstīm, kurām šajā jomā ir grūtības.

Pamatojoties uz rīcības plānos sniegto informāciju, **Komisija uzskata, ka visi iesniegtie rīcības plāni ir slēgti** (ar vienu izņēmumu). Paraugprakses īstenošana arī turpmāk tiks uzraudzīta, veicot periodiskus Šengenas izvērtējumus saskaņā ar daudzgadu izvērtēšanas programmu un kā izklāstīts Padomes īstenošanas lēmumā.

4. Situācija pie iekšējām robežām

2025. gada 1. janvārī tika atcelta iekšējā robežkontrole pie iekšējām sauszemes robežām ar Rumāniju un Bulgāriju, un tikai viena ES dalībvalsts – Kipra – gaidīja iekšējās robežkontroles atcelšanu.

2024. gada 10. jūlijā stājās spēkā pārskatītais Šengenas Robežu kodekss²⁰, ar ko nosaka jaunu satvaru iekšējās robežkontroles atjaunošanai, paredzot pārskatītus termiņus un stingrākas prasības attiecībā uz uzraudzību un ziņošanu. Pamatojoties uz šiem jaunajiem noteikumiem,

¹⁹ Saskaņā ar Regulas (ES) 2022/922 21. panta 2. punktu.

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).

Komisija ir pieņēmusi īstenošanas lēmumus, ar kuriem izveido veidni, kas valstīm jāizmanto, lai paziņotu par iekšējās robežkontroles atjaunošanu vai pagarināšanu, kā arī vienotu formātu ziņošanai par iekšējās robežkontroles atjaunošanu vai pagarināšanu²¹.

Kopš grozītā Šengenas Robežu kodeksa stāšanās spēkā **10 Šengenas valstis ir atjaunojušas robežkontroli pie savām iekšējām robežām**²². Sešās dalībvalstīs (t. i., Austrijā, Dānijā, Francijā, Vācijā, Norvēģijā un Zviedrijā) garākus laika posmu pirms grozītā Šengenas Robežu kodeksa stāšanās spēkā jau bija ieviesta robežkontrole. Pēc tam Vācija paplašināja šīs kontroles ģeogrāfisko tvērumu, attiecinot to uz visām savām iekšējām robežām. Nīderlande pirmo reizi paziņoja par robežkontroles atjaunošanu pie visām sauszemes un gaisa robežām. Bulgārija kā preventīvu pasākumu uz laiku atjaunoja iekšējo robežkontroli pie savām sauszemes robežām pēc tam, kad kontrole bija atcelta pie iekšējām robežām.

Komisija piemēro jaunus termiņus un ziņošanas pienākumus attiecībā uz visiem atjaunošanas gadījumiem un pagarinājumiem, par kuriem paziņots kopš grozītā kodeksa stāšanās spēkā.

Notiekošajā dialogā par iekšējo robežkontroli Komisija ir uzturējusi ciešu kontaktu ar valstīm, kuras ir atjaunojušas iekšējo robežkontroli, kā arī ar valstīm, kuras skar šādu pasākumu atjaunošana. Šīs sarunas ir veicinājušas informācijas apmaiņu starp attiecīgo valsti, kā arī starp Komisiju un Šengenas valstīm. Komisija ir uzsvērusi, ka valstīm ir pienākums pieņemt riska mazināšanas pasākumus, lai pēc iespējas ierobežotu robežkontroles ietekmi uz pārrobežu ceļošanu, kravu pārvadājumiem²³ un pārrobežu reģionu darbību. Sarunās galvenā uzmanība tika pievērsta arī pastāvīgajam progresam pēc Komisijas 2023. gada novembra ieteikumiem par alternatīviem pasākumiem, lai novērstu nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai un valsts drošībai²⁴.

Tajā pašā laikā Šengenas izvērtējumos, kas tika veikti 2024. gadā, tika apmeklēti policijas un muitas sadarbības centri un policijas iecirkņi iekšējos pierobežas reģionos. Šo apmeklējumu mērķis bija pārbaudīt, vai struktūras un procedūras nodrošina savlaicīgu informācijas apmaiņu un efektīvas kopīgas operācijas, vēršoties pret pārrobežu noziedzību, neatbilstīgu migrāciju un draudiem sabiedrības drošībai. Šo novērtējumu vispārējais mērķis bija a) nodrošināt efektīvu informācijas apmaiņu un operatīvu sadarbību starp tiesībaizsardzības iestādēm, tādējādi

---

²¹ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2025/315 (2025. gada 14. februāris), ar ko nosaka veidni paziņojumam par robežkontroles pagaidu atjaunošanu vai pagarināšanu pie iekšējām robežām (C/2025/902); Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2025/308 (2025. gada 14. februāris), ar ko nosaka vienotu formātu ziņojumam par robežkontroles atjaunošanu vai pagarināšanu pie iekšējām robežām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 33. pantu (C/2025/905).

²² Pārskatu sk. šeit: [Robežkontroles pagaidu atjaunošana – Eiropas Komisija](#).

²³ Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par zaļajām joslām kravu transportlīdzekļu kopējais kavēšanās laiks nedrīkst būt lielāks par 15 minūtēm, šķērsojot Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) tīkla iekšējās robežas neatkarīgi no to pārvadātājam precēm. Komisija turpināja organizēt sanāksmes ar valstu transporta kontaktpunktu tīklu, ja tika konstatētas iespējamās problēmas, kas varētu negatīvi ietekmēt autopārvadājumu plūsmu iekšējā tirgū.

²⁴ Komisijas Ieteikums (ES) 2024/268 (2023. gada 23. novembris) par dalībvalstu sadarbību attiecībā uz nopietnu iekšējās drošības un sabiedriskās kārtības apdraudējumu teritorijā bez iekšējās robežkontroles (C(2023) 8139 final).

uzlabojot iekšējo drošību, un b) apzināt jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi vai korektīvi pasākumi. Šīs uzraudzības darbības un sarunas atklāja pārbaucēju nesistemātisko raksturu.

Komisija arī strādā pie tā, lai nodrošinātu, ka iekšējās robežkontroles atjaunošana īpaši neskar nevienu Šengenas valsti vai pārrobežu reģionu, jo īpaši tos, kuriem ir unikāls ģeogrāfiskais stāvoklis. Tiek veikti attiecīgi pasākumi, lai novērstu gadījumus, kad iekšējās robežkontroles atjaunošana rada nopietnas neērtības privātpersonu un uzņēmumu ikdienas dzīvē.

Komisija ir arī veicinājusi operatīvo sadarbību starp Šengenas valstīm, lai lietderīgāk un efektīvāk risinātu dalībvalstu drošības un migrācijas problēmas. Komisija ir arī veicinājusi reģionālās sadarbības attīstību migrācijas maršrutos, aktīvi sadarbojoties arī ar trešām valstīm. Lai nodrošinātu neatbilstīgo migrantu ne tikai ātru, bet arī sakārtotu atgriešanos pie iekšējām robežām, Šengenas valstīm ir jāpiemēro to iepriekš noslēgtie divpusējie atpakaļuzņemšanas nolīgumi vai arī jānoslēdz operatīvas vienošanās, lai īstenotu pārsūtīšanas procedūru, kas ieviesta saskaņā ar grozīto Šengenas Robežu kodeksu.

Līdz šim viena dalībvalsts – Vācija – kopš grozītā Šengenas Robežu kodeksa stāšanās spēkā ir pagarinājusi iekšējo robežkontroli. Pēc Luksemburgas pieprasījuma Komisija jau ir sākusi apspriešanos²⁵. Tā rezultātā ir notikušas sanāksmes operatīvā un ministru līmenī, kuru mērķis ir novērst praktiskus šķēršļus pārrobežu plūsmām un palielināt sadarbību alternatīvu operatīvo pasākumu jomā. Komisija joprojām ir apņēmības pilna ievērot brīvas pārvietošanās un drošības principus visā Šengenas zonā un vajadzības gadījumā veiks turpmākus pasākumus nākamajā Šengenas ciklā, tostarp izdodot atzinumus, kā izklāstīts pārskatītajā Šengenas Robežu kodeksā.

5. Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības rīki

Komisija 2024. gada novembrī izveidoja **2025. gada izvērtētāju rezervi**. Saskaņā ar Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma prasībām gandrīz visas Šengenas dalībvalstis norīkoja vismaz vienu ekspertu. Tikai viena valsts atturējās, pamatojoties uz to, ka norīkošana būtiski ietekmētu valsts uzdevumu izpildi²⁶, un tāpēc nevarēja nominēt vismaz vienu ekspertu katrā Šengenas sistēmas jomā²⁷.

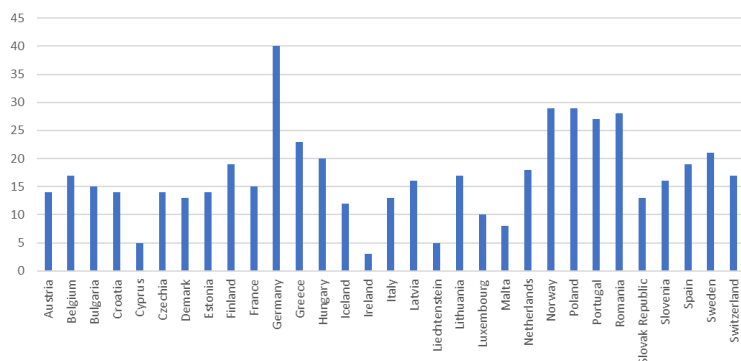
Kopumā tika norīkoti 545 valsts eksperti, no kuriem **525 valsts eksperti** tika atlasīti 2025. gada rezervei, ņemot vērā vispārīgos un konkrētos kritērijus, kas noteikti Regulā (ES) 922/2022 un norīkošanas uzaicinājumā Šengenas valstīm²⁸.

²⁵ Saskaņā ar Regulas (ES) 2016/399 27a. pantu.

²⁶ Saskaņā ar Regulas (ES) 2022/922 17. panta 2. punktu.

²⁷ Dānija nenorīkoja ekspertu policijas sadarbības jautājumos.

²⁸ Regulas (ES) 2022/922 15. panta 1. punkts.

Katrā Šengenas valstī atlasīto ekspertu skaits (2025. gads)

Lai nodrošinātu, ka izvērtēšanas un uzraudzības darbībām ir pieejama augstas kvalitātes ekspertu rezerve, **2024. gadā tika sagatavota Šengenas izvērtēšanas apmācības stratēģija**. Stratēģijā ir izklāstīti Šengenas izvērtēšanas apmācības pasākumu galvenie aspekti, pamatojoties uz īstermiņa un vidēja termiņa mērķiem, lai īstenotu saskaņotu metodiku kopīgai un integrētai Šengenas izvērtēšanas mācību sistēmai. Tās mērķis cita starpā ir nodrošināt kopīgu mācību programmu visiem apmācības pasākumiem, stiprināt apmācības īstenošanas pārvaldību un racionalizēt praktikantu atlasi, tādējādi uzlabojot sinerģiju ar Šengenas izvērtētāju kopumu. 2024. gadā sākotnējās apmācības pasākumu laikā, kas tika īstenoti saskaņā ar šo vienoto sistēmu, **tika apmācīti un sertificēti 90 eksperti**.

2025. gada janvārī notika trešais **valsts koordinatoru un vadošo ekspertu darbseminārs**, kurā piedalījās Šengenas valstu un Komisijas valstu koordinatori, kā arī 2024. un 2025. gada izvērtējumiem norīkotie vadošie eksperti. Vairāk nekā 40 vecāko ekspertu no Šengenas valstīm, kas pārstāv vairāk nekā 500 Šengenas izvērtētāju kopienu, piedalījās stratēģiskā viedokļu apmaiņā par Šengenas zonas nākotni un jo īpaši par to, kā stiprināt pārvaldības sistēmu gan Eiropas, gan valstu līmenī. Darbsemināra mērķis bija arī sagatavot valsts koordinatorus un vadošos ekspertus 2025. gada Šengenas izvērtēšanas darbībām.

6. Raugoties nākotnē: izvērtēšanas un uzraudzības darbības 2025. gadā

2025. gadā aprīlī **40. gadadiena**, kopš 1985. gada 14. jūnijā tika parakstīts Šengenas nolīgums. Šis atskaites punkts veidos Šengenas pārvaldības darba kārtību visa gada garumā, vēlreiz apstiprinot Šengenu kā mūsu kopīgo sasniegumu simbolu, proti, drošu un vienotu Eiropu, kas sniedz labumu gan Eiropas iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem. Atzīmējot šo svarīgo sasniegumu, Šengena arī turpmāk būs Komisijas prioritāšu pamatā, kā arī būtisks stratēģisks aktīvs mainīgās ģeopolitiskās vides pārvarēšanai.

Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisms turpinās atspoguļot Šengenas projekta dinamisko un mainīgo raksturu, nodrošinot tā noturību un efektivitāti mainīgā vidē. Ir pieņemtas jaunas juridiskās prasības, jo īpaši tās, kas izriet no Migrācijas un patvēruma pakta (piemēram, Skrīninga regula, Atgriešanas robežprocedūras regula), un prasības, kas saistītas ar jauno digitālo arhitektūru, kura atbalsta robežu pārvaldību un Šengenas zonas iekšējo drošību (piemēram, sadarbības regulas, *ETIAS* procedūras, tiesībaizsardzības piekļuve *IIS*, *ETIAS*, sadarbība, Informācijas apmaiņas direktīva).

Pamatojoties uz to, Komisija, apspriežoties ar Šengenas valstīm un attiecīgajām ES struktūrām, 2025. gadā pārskatīs²⁹ **standarta Šengenas anketu**. Atjauninātā anketa arī stiprinās stratēģiskos aspektus, kas ir Šengenas zonas labas darbības pamatā, piemēram, Šengenas pārvaldību un saistīto ES finanšu instrumentu izmantošanu.

Saskaņā ar daudzgadu izvērtēšanas programmu 2023.–2029. gadam tiks īstenota **2025. gada izvērtēšanas programma**³⁰. Tas ietver Šveices, Slovēnijas un Austrijas periodiskas izvērtēšanas, kā arī Bulgārijas un Rumānijas izvērtēšanu pēc to pilnīgas integrācijas Šengenas zonā bez kontroles pie iekšējām robežām. Attiecībā uz **uzraudzības darbībām** 2025. gadam Komisija plāno veikt apmeklējumus Francijā (jau veikti 2025. gada martā), Grieķijā (2025. gada septembrī) un Portugālē.

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maijs	Jūn.	Jūl. Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Periodiska izvērtēšana	Šveice		Slovēnija		Austrija			Rumānija		Bulgārija	
Pirmreizējā izvērtēšana											
Tematiskā izvērtēšana											

Ņemot vērā **tematiskās izvērtēšanas** īpašo nozīmi, apzinot un risinot transversālas problēmas Šengenas zonā, piemēram, narkotiku tirdzniecību un atgriešanu divu iepriekšējo gadu laikā, pēc apspriešanās ar Šengenas valstīm Komisija uzskata, ka 2026. gads ir piemērots brīdis, lai sāktu vēl vienu tematisko izvērtēšanu. Ņemot vērā Ukrainā notiekošo karu un aizvien lielākos drošības riskus, šā izvērtējuma mērķis būtu apzināt trūkumus un vājās vietas Šengenas robežu un drošības arhitektūrā, lai stiprinātu tās saskaņotību un palielinātu iekšējās drošības vispārējo līmeni.

Turklāt 2025. gadā Komisija turpinās uzraudzīt turpmākos pasākumus pēc notiekošajiem pirmreizējiem Šengenas izvērtējumiem, lai veicinātu abu attiecīgo valstu tehnisko gatavību. Attiecībā uz **Kipru** vajadzīgie apmeklējumi³¹ joprojām varētu notikt 2025. gadā, ja Kipras iestādes būs īstenojušas nepieciešamos korektīvos pasākumus. Attiecībā uz **Īriju** Komisija plāno 2025. gada pirmajā pusē izdot Šengenas ziņojumu par tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, sadarbību narkotiku jomā un Šengenas konvencijas 26. pantu. Ja rezultāts būs pozitīvs un korektīvie pasākumi citās attiecīgajās jomās, jo īpaši policijas sadarbības jomā, tiks īstenoti ātri, tas ļaus Padomei īstenot šos noteikumus Īrijā un pastiprinās Šengenas sadarbību.

Komisija 2025. gadā arī pastiprinās centienus atbalstīt Šengenas prasību netraucētu integrāciju attiecībā uz valstīm, kas vēlas pievienoties ES. Tā kā **ES kandidātvalstis** ir Šengenas kandidātvalstis, ES paplašināšanās procesam ir būtiska ietekme uz Šengenu. ES

²⁹ Saskaņā ar Regulas (ES) 2022/922 14. pantu.

³⁰ 2025. gada izvērtēšanas programma, kas pieejama dokumentā [Ikgadējā izvērtēšana](#).

³¹ Direktīvas (ES) 2022/922 23. pants.

kandidātvalstīm ir jāizpilda visas Šengenas prasības līdz brīdim, kad tās pievienojas ES, pat ja dažas Šengenas tiesības, piemēram, pilnīga un aktīva piekļuve visām informācijas sistēmām, tiesības izsniegt Šengenas vīzas un tiesības atcelt kontroli pie iekšējām robežām, tiks piemērotas tikai vēlāk. Komisija cieši sadarbosies ar kandidātvalstīm, lai līdz brīdim, kad tās pievienojas ES, Šengenas sistēma būtu balstīta uz pilnībā funkcionējošu valsts Šengenas pārvaldības sistēmu. Tas prasa pamatīgu sagatavošanos, arī Šengenas rīcības plāna īstenošanu, kā izklāstīts 2024. gada paziņojumā par ES paplašināšanās politiku³².

Visbeidzot, attiecībā uz apmācību **kopīgas mācību programmas** īstenošana sākotnējās apmācībasursos 2024. gadā ir radījusi stabilu pamatu turpmākās apmācības izstrādei. Nākamās sākotnējās apmācības ir plānotas 2025. gada pavasarī, vasarā un rudenī.

---

³² Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, 2024. gada paziņojums par ES paplašināšanās politiku (COM(2024) 690 final).